

22.02.2016

POL-2016-1416

Liikenne- ja viestintäministeriö

LVM/2005/03/2015

Poliisihallituksen lausunto muutosehdotukseen koskien lakia vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista

ASIA

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa (LVM/2005/03/2015) ehdotuksesta hallituksen esitykseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Ehdotetut muutokset ja tarkennukset lakiin johtuvat EU:n Eidas-asetuksesta sekä vuonna 2015 eduskunnan hyväksymistä säännöksistä sähköisen tunnistamisen toimijoiden luottamusverkostosta.

Ehdotuksen mukaan Viestintävirastolle säädettäisiin tehtävä valvoa sähköistä tunnistamista ja luottamuspalveluja koskevan EU-lainsäädännön valvomista. Ehdotuksen mukaan suomalaisilta vahvan sähköisen tunnistamisen järjestelmiltä vaadittaisiin vähintään samat luotettavuutta ja tietoturvaa koskevat vaatimukset kuin EU-lainsäädäntö vaatii EU:n rajat ylittäviltä sähköisen tunnistamisen järjestelmiltä korotetulla varmuustasolla.

LAUSUNTO

Poliisihallitus pitää muutosesityksiä kokonaisuutena hyvin valmisteltuina ja kannatettavina.

Ajokortti tunnistamisasiakirjana

Poliisihallitus pitää erittäin hyvänä ehdotusta, jonka mukaan ajokorttia ei voisi enää käyttää ensitunnistamisen välineenä vahvaa sähköistä tunnistetta myönnettäessä. Ajokortti on osoitus yksinomaan haltijansa ajo-oikeudesta, mutta se ei osoita luotettavasti haltijansa henkilöllisyyttä. Jo vanhastaan ajokorttihakemuksen on voinut tehdä esimerkiksi asiamiehen välityksellä ja suuri osa ajokorttihakemuksista onkin toimitettu mm. auto-koulujen välityksellä ratkaistavaksi poliisille. 1.1.2016 astui voimaan ajokorttilain muutos, jolla toimivalta ajokorttiasioissa siirtyi poliisilta Liikenteen turvallisuusvirastolle, joka on hankkinut ajokortteihin liittyvät asiakaspalvelun yksityiseltä palveluntuottajalta. Lain muutoksen jälkeen ajokortin hakijaa ei tunnista missään tilanteessa mikään viranomainen. Ajokortin luotettavuus tunnistamisasiakirjana ja henkilöllisyyttä osoittavana asiakirjana on

heikentynyt entisestään. Vahvan sähköisen tunnistamisasiakirjan myöntämisprosessin turvallisuuden varmistamiseksi Poliisihallitus pitää erityisen hyvänä, että tämä asiantila todetaan selkeästi myös lain säädännössä.

Ajokorttia on totuttu laajasti käyttämään tunnistamisasiakirjana Suomessa vielä viimeaikoinakin, vaikka sitä koskevat haasteet ovat toimijoiden tiedossa. Poliisihallituksen käsityksen mukaan muutos tulee vaikuttamaan tunnistamistapahtumiin ainakin kolmella tavalla. On todennäköistä, että henkilökorttien myöntömäärät kasvavat ja myös passin käyttäminen tunnistamistarkoituksessa lisääntyy. Jos tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyyttä ei voida muuten luotettavasti todentaa, hakemukseen liittyvän tunnistamisen tekee poliisi. On selvää, että myös nämä tunnistustehtävät kasvavat ainakin hetkellisesti alkuvaiheessa. Hallituksen esityksessä olisi hyvä kuvata nykyistä tarkemmin muutoksen vaikutuksia viranomaisten toimintaan myös tältä osin.

Poliisihallituksen mielestä muutoksesta olisi tiedotettava tehokkaasti esimerkiksi viranomaisten ja yksityisten toimijoiden yhdessä koordinoimalla viestintäkampanjalla. Asiakkaille olisi tuotava selkeästi esiin vaihtoehtoiset ratkaisut. Sekä asiakkaiden että palveluntarjoajien etu olisi se, että vahvaa sähköistä tunnistamisvälinettä haettaisiin mahdollisimman paljon jo olemassa olevalla vahvalla sähköisellä tunnistamisvälineellä. Tämä ei aina ole mahdollista ja myös henkilökortin käytön yleistyminen olisi kannatettava vaihtoehto.

Poliisihallitus haluaa vielä tuoda esiin, että se on yhdessä sisäministeriön kanssa kehittänyt passien ja henkilökorttien myöntöprosessia asiakkaille helpommaksi ja poliisin toimintaa tehostavasti. Passin ja henkilökortin sähköiseen asiointiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Passi- ja henkilökorttihakemuksen voi aina laittaa vireille sähköisesti. Passin osalta on mahdollista myös kokonaan sähköinen prosessi tiettyjen ehtojen täytyessä. Passia ja henkilökorttia voi myös hakea yhtä aikaa sekä sähköisessä asiointissa että perinteisellä henkilökohtaisella asiointilla. Myös passien jakelun ulkoistaminen yksityiselle palveluntuottajalle on vähentänyt poliisin työtaakkaa ja parantanut valmiiden asiakirjojen luovuttamiseen liittyvää asiakaspalvelua laajentamalla palveluverkoston. Kehittämistoimet jatkuvat ja tavoitteena on saada henkilökorteille passeja vastaava mahdollisuus kokonaan sähköiseen prosessiin ja valmiiden asiakirjojen luovuttamiseen asiakkaille yksityisen palveluntarjoajan toimesta. Passi- ja henkilöprosessin yhdenmukaisaminen jo sinällään lisää tehokkuutta ja on myös asiakkaiden kannalta helpottava ja selkeyttävä kehityssuunta.

Poliisihallitus tuo esiin vielä passien ja henkilökorttien voimassaolopalvelun, jonka avulla henkilökohtaista tunnistusta tekevä taho pystyy varmistamaan passin tai henkilökortin voimassaolon poliisin tarjoamasta palvelusta. Tämän palvelun poliisi on toteuttamassa kuluvan vuoden aikana ja se lisää entisestään turvallisuutta ja luotettavuutta passiin tai henkilökorttiin perustuvaan tunnistustapahtumaan.

Sähköisten tunnistustapahtumien ketjuttaminen

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan vahvan sähköisen tunnistusvälineen hakijan tunnistaminen on mahdollista tehdä myös sähköisesti ole-

massa olevaa vahvaa tunnistusvälinettä käyttäen. Tämä mahdollisuus on sinänsä erittäin kannatettava. Poliisihallitus kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että vahvan sähköisen tunnistusvälineen pystyy uusimaan verkossa rajoittamattoman monta kertaa. Tähän mahdollisuuteen kohdistuu ainakin sellainen riski, että jostain syystä joskus väärän sähköisen henkilöllisyyden itselleen saanut henkilö pystyy uusimaan tunnistusvälineensä sähköisesti aina uudestaan ja jatkamaan toimintaansa väärällä henkilöllisyydellä.

Poliisihallitus tuo esiin sen miten passilaissa on vastaava asia huomioitu. Passilakiin tehtiin muutos, joka mahdollistaa kokonaan sähköisen myöntöprosessin. Henkilökohtainen tunnistus kuitenkin vaaditaan, jos edellisestä henkilökohtaisesta tunnistuksesta on kulunut yli kuusi vuotta. Poliisihallitus esittää, että 17 §:n sähköiseen tunnistamiseen liittyvää momenttia tarkasteltaisiin tältä osin vielä uudelleen.

Muita huomioita

Poliisihallitus kannattaa ehdotuksen mukaista vaatimusta siitä, että kotimaisilta vahvan sähköisen tunnistamisen järjestelmiltä vaaditaan vähintään samat luotettavuutta ja tietoturvaa koskevat vaatimukset kuin Eidas-asetus täytäntöönpanosäädöksineen edellyttää rajat ylittäviltä sähköisen tunnistamisen järjestelmiltä. Poliisihallitus kannattaa myös tunnistuspalvelun tarjoajille kohdistuvia auditointivaatimuksia. Kuten muutosesityksessäkin todetaan, tarvitaan auditointeja Eidas-vaatimusten lisäksi myös kansallisen luotamusverkoston toiminnan helpottamiseksi.

Kokonaisuutena Poliisihallitus kannattaa ehdotukseen tehtyjä Eidas-asetuksesta aiheutuvia muutosehdotuksia. Lisäksi Poliisihallitus pitää lakiin tehtyjä muita lakia selventäviä muutoksia hyvinä ja kannatettavina.

Poliisijohtaja

Timo Saarinen

Hankepäällikkö

Mika Hansson

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Poliisihallitus 22.02.2016 klo 13.55. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi

Johanna Kari, SM
Tapio Aaltonen, SM
Olli-Pekka Rissanen, VM

